

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ПОГОДЖЕНО

В.о. декана гуманітарного
факультету

 А.О. Агейчева
«25» лютого 2019 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник голови приймальної
комісії проректор з науково-
педагогічної та навчальної роботи,
д.т.н., доцент

 Б.О. Коробко
«26» лютого 2019 р.

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

зі спеціальності 035 «Філологія»
спеціалізації 035.04 «Германські мови та літератури (переклад включно)»
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
освітній рівень – «магістр»

(на основі здобутого ступеня бакалавра)

Програму затверджено на засіданні вченої ради
гуманітарного факультету

Протокол № 8 від «27» лютого 2019

ПОЛТАВА 2019

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою фахового вступного випробування є перевірка та оцінювання теоретичної і практичної підготовки бакалавра, встановлення рівня його знань з основних фахових дисциплін, їх відповідності вимогам стандарту якості освіти, положенням про ступеневу освіту, навчальним планам і програмам підготовки фахівців.

Вступник повинен продемонструвати фундаментальні та професійно-орієнтовані знання та уміння щодо узагальненого об'єкта і здатність вирішувати типові професійні завдання, передбачені для відповідного рівня.

Освіту за спеціальністю 035 «Філологія» здобувають студенти, які отримали кваліфікацію „Бакалавр з філології (переклад)" або іншу кваліфікацію та успішно здали фахове вступне випробування та додаткове фахове випробування.

Для забезпечення ефективності реалізації завдань освітньої та професійної підготовки, що визначені в освітній програмі, при підборі студентів, що мають кваліфікацію бакалаврів з іншої галузі знань, ставляться вимоги щодо їх здібностей і підготовленості у вигляді системи знань, умінь і навичок, визначених програмою базової вищої освіти зі спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.04 «Германські мови та літератури (переклад включно)» та отримали необхідний рівень підготовки з даного фаху.

Програма включає перелік основних тем, проблем і питань, які необхідно вивчити для складання вступного фахового випробування зі спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.04 «Германські мови та літератури (переклад включно)».

Фахове вступне випробування зі спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.04 «Германські мови та літератури (переклад включно)», проводиться Екзаменаційною комісією, яка затверджується наказом ректора Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, на підставі програми, затвердженої на засіданні приймальної комісії.

Склад комісії визначається з урахуванням специфіки спеціальності. В роботі екзаменаційної комісії беруть участь спеціалісти і провідні викладачі з дисциплін, що включені до складу іспиту. Іспит проводиться шляхом виконання та подальшого оцінювання комплексного кваліфікаційного завдання.

2. ЕТАПИ ТА ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування складається з тестової перевірки знань абітурієнтів. Тестова перевірка знань складається з наступних дисциплін:

- Теорія і практика перекладу
- Усний і письмовий двосторонній переклад текстів різних жанрів
- Проблеми перекладу науково-технічної літератури

Проведення фахового випробування зі спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.04 «Германські мови та літератури (переклад включно)» повинно ґрунтуватись на наступних принципах:

- уніфікація методики та умов проведення екзамену;
- забезпечення інформаційної та психологічної підготовки студентів до екзамену;
- зв'язок внутрішньовузівського контролю з галузевою системою атестації та ліцензування фахівців;
- дотримання вимог секретності при використанні чи зберіганні матеріалів діагностики.

3. ВИМОГИ ДО ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Тестові завдання повинні бути закритої форми, мати чотири варіанти відповідей, серед яких вірна одна.

Кількість тестових завдань з відповідної дисципліни визначається в залежності від кількості відведених годин на її вивчення. Загальна кількість тестових завдань складає 40.

4. ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Протягом однієї астрономічної години здійснюється тестування з використанням стандартних білетів. Кожний абітурієнт вносить в бланк для відповідей свої реквізити і протягом 60 хвилин відповідає на тестові завдання.

5. СТРУКТУРА ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ

Фахові випробування оцінюються за бальною шкалою (від 100 до 140). Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо результат фахового вступного випробування складає не менше, ніж 120 балів.

Перевірка тестових завдань здійснюється за ключем. Кожна вірна відповідь вступника на кожне тестове завдання оцінюється в один бал.

6. ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

Теорія і практика перекладу

Переклад як наука. Суспільно-політичне значення перекладу. Головні поняття теорії перекладу. Передумови виникнення перекладацької думки. Мета, об'єкт, завдання і особливості перекладу. Види перекладу.

Теорії (моделі) та етапи перекладу. Способи та засоби перекладу. Методи перекладу. Моделі перекладу. Комунікативно-функціональна модель перекладу. Поняття еквівалентності. Класифікація текстів для перекладу.

Поняття адекватності й еквівалентності в перекладознавстві. Перекладацькі одиниці. Шляхи досягнення адекватності. Перекладацькі трансформації та їх види.

Способи, типи і види відтворення значень мовних одиниць. Слово як об'єкт перекладу та його функції в теорії перекладу. Словники і словникові значення слів. Обсяг інформації у слові та її типи. Лексичні проблеми перекладу. Переклад інтернаціональної лексики. Переклад слів-реалій. Переклад неологізмів. Переклад термінів. Переклад штампів. Переклад фразеологізмів та сталих виразів.

Граматичні проблеми перекладу. Переклад артиклів (означені та неозначені артикли). Переклад інфінітива та інфінітивних зворотів. Переклад дієприкметника. Переклад герундія та герундіальних конструкцій. Переклад модальних дієслів. Переклад особових речень. Переклад безособових речень.

Переклад як вид мовленнєвої діяльності. Стильові і жанрові особливості текстів/дискурсу та способи їх відтворення.

Усний і письмовий двосторонній переклад текстів різних жанрів

Основні види і форми перекладу. Правила повного письмового перекладу. Загальні вимоги до адекватного перекладу та його оформлення. Реферативний переклад. Анотаційний переклад. Консультативний переклад та переклад типу «експрес-інформація».

Особливості наукових та технічних текстів. Види технічної літератури. Способи підвищення лексико-граматичної компактності речень та лаконічності висловлювання. Невідповідність українського та англійського речень за кількістю мовних одиниць за умови ідентичного значення висловлювання. Трансформації, необхідні для перетворення групи слів, що складається із трьох, чотирьох, п'яти і більше компонентів в українській мові на більш компактні групи із двох-трьох компонентів у англійському варіанті тексту. Способи скорочення кількості

повторів прийменника of у випадках вираження родового відмінку, визначення означуваного слова та його атрибутів (означень).

Робота з термінологією під час перекладу науково-технічних публікацій. Поняття «термін» і «термінологія», класифікація термінів. Лінгвістичні проблеми перекладу англійської термінології.

Особливості перекладу геологічної термінології. Специфіка формування термінологічної бази в галузі геологічної та хімічної промисловості. Переклад документації щодо розробки певного родовища та проведення геологорозвідувальних робіт.

Особливості перекладу хімічної термінології. Правила читання назв хімічних елементів та хімічних формул речовин (згідно із системою С).

Приклади оформлення професійної документації з нафтогазової справи. Способи перекладу контрактів на проведення геологорозвідувальних робіт, розробку нафтових та газових родовищ, купівлю-продаж нафтогазової продукції. Переклад експертних висновків про поточний стан та цінність певного родовища чи свердловини.

Особливості стилістики у галузі медичної та біологічної тематики. Специфіка формування термінологічної бази медичної та біологічної тематики. Граматичні особливості застосування термінів латинського та давньогрецького походження (зокрема утворення множини іменників). Спільні викладення інформації у текстах медичної та біологічної спрямованості. Порівняння української та британської системи вимірів. Слова-епоніми у медичній практиці, їх значення та способи перекладу.

Стилістичні та термінологічні особливості юридичних текстів. Особливості юридичної мови. Вживання юридичних термінів, які збігаються зі словами природної мови (наприклад, «термінологізованих слів»). Вживання «невизначених виразів». Вживання архаїзмів. «Компактний стиль» (складні номінальні групи, пасивні конструкції, заплутані синтаксичні конструкції і складнопідрядні речення, що «не проглядаються» тощо). Види особистих документів, що перекладаються (паспорт, диплом про вищу освіту тощо) та ділової документації (переклад угод і контрактів тощо).

Актуальні проблеми перекладу газетно-інформаційних повідомлень. Характерні риси американської преси: розмовно-фамільярний характер певного числа матеріалів. Емоційне забарвлення шляхом вживання жаргонізмів, перифраз. Офіційність титулів та звернень. Специфічність газетних заголовків. Лексичні особливості газетно-інформаційних матеріалів.

Розпізнавання індивідуального стилю автора у художньому дискурсі. Підбір варіантів адекватної манери перекладу, що максимально наближається до авторської; трансформації та заміни найбільш проблемних щодо адекватності перекладу уривків тексту. Особливості лексики та стилю у відповідності до епохи написання певного твору.

Проблеми перекладу науково-технічної літератури

Особливості англійських та українських науково-технічних текстів. Способи перекладу лексичних одиниць та перекладацькі лексичні трансформації. Словникові відповідники. Переклад неоднозначних слів (вибір варіантного відповідника). Транскодування. Калькування. Контекстуальна заміна. Смисловий розвиток. Антонімічний переклад. Описовий переклад. Конкретизація значення слова. Генералізація значення слова. Додавання слова. Вилучення слова. Заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови. Перестановка слова.

Переклад префіксальних та суфіксальних термінів. Науково-технічні терміни та труднощі їх перекладу. Терміни з префіксами *after-*, *co-*, *counter-*, *dis-*, *ex-*, *extra-*, *mis-*, *non-*, *over-*, *poly-*, *post-*, *self-*, *sub-*, *un-*. Терміни з напівпрефіксами *all-*, *cross-*, *multi-*. Терміни з суфіксами *-er/-or*, *-ism*, *-less*, *-like*, *-ologist*. Терміни з напівсуфіксами *-free*, *-worthy*.

Переклад складних термінів. Порядок перекладу складних термінів. Сполучуваність компонентів у терміні та переклад. Терміни моделі N1+N2. Переклад багаточленних атрибутивних словосполучень. Терміни моделі (N+Part. I)+N. Терміни моделі (N+Part. II)+N. Терміни моделі (Adj.+Part. I)+N. Терміни моделі (Adj.+Part. II)+N. Терміни моделі (Num.+Part. II)+N. Складні терміни з антропонімами.

Переклад неологізмів. Переклад інтернаціональних слів. «Фальшиві друзі» перекладача. Способи перекладу неологізмів: запозичення з інших мов; розширення або переосмислення значення; вокабулізація словосполучень; «гібридизація» слів; конверсія, атрибутивне використання імен; похідні слова. Інтернаціоналізми та псевдоінтернаціоналізми. Пароніми.

Переклад слів-реалій, назв, власних імен та передача абревіатур, ініціалів імен і умовних позначок у перекладі. Переклад слів-реалій. Переклад назв. Назви навчальних закладів, факультетів, кафедр, лабораторій. Назви журналів. Назви наукових та технічних установ. Назви підприємств. Назви громадських наукових і технічних організацій. Географічні назви. Загальний елемент у складі назв. Фірмові назви. Антропоніми. Назви книг і заголовки статей. Абревіатурні скорочення. Ініціали імен. Умовні позначки

Жанрово-стилістичні проблеми науково-технічного перекладу. Врахування особливостей жанру і стилю при перекладі. Переклад сталих необразних фраз. Переклад образної фразеології. Переклад метафоричних термінів. Розмовні елементи в англійських науково-технічних текстах. Особливості вживання англійського особового займенника I, український особовий займенник *ми*.

Перекладацькі граматичні трансформації. Переклад підмета і присудка. Перекладацькі граматичні трансформації: перmutація, субституція, додавання, вилучення та комплексна трансформація. Часові форми дієслова. Форми пасивного стану дієслова. Займенник *it*.

Агентивний неживий підмет. Імпліцитний підмет. Переклад речень з великою групою підмета.

Передача значень синтаксичних конструкцій. Конструкції логічної емпізи. Порядок членів речення та речень. Конструкції з запереченням. Компресія і декомпресія при перекладі.

Розробники:

В.о. зав. кафедри іноземної філології та перекладу,

кандидат філологічних наук

 А.П. Болотнікова

кандидат філологічних наук, доцент, доцент

кафедри іноземної філології та перекладу

 О. Л. Балацька